

година и един ден Джеймсондова афера, замислена и организирана от палавата шапка на Франтишек. Приключенията са неизброими и невероятни. Една обикновена гървена маса претърпява странни метаморфози: заседателна маса, операционна, маса в японски ресторант, кола, пиано и прочее. Столовете се превръщат в небостъргачи. Дървени летвички са и слънце, и чадър, и змия, и риба, и мелници и какво ли още не. Индия, Алпите, Америка, Италия, Холандия, Швейцария, половината свят накратко е центърът на разразилите се събития. Художничката Станислава Кръстева предлага минималистична, но изобретателна и прекрасна сценография.

Неповторими, неописуеми и находчиви гегове, примесени с приповдигнато настроение и наситена импровизация, са ефектните трикове на актьорите-детективи. Толкова плътни и динамични актьорски изпълнения накуп сигурно не сте виждали скоро. Оригиналният хумор ще ви накара да се почувствате полетели сред ятата бели врани в търсене на новия им крал, който никога не е крал (разбирайте ограбвал), но

е крал на всички земи, на всички доброетели, на всички същества. Дрипльо, странник, безделник, крадец, негодяй, подлец и т.н. са нарицателни за Франтишек, съпоставен с безумните човеци, на които липсва човечност и искреност. Представлението е приказка, която ни връща към изначалното ни „аз“, в което се таи добрина и радост от гребните, но стойностни неща. Музиката на Христо Йоцов прокарва тръпка и нотка на уестърнова кримка, но в своя пародуиран вариант, за да обере напрежението, да привлече още повече вниманието и комедийното да нарасне. Така че който има смелост и сърце да преследва краля на белите врани докрай, ще намери сили за широка усмивка и пълна вяра в свръхестественото. Целебно е когато приказки за възрастни (с език и житейски поуки толкова присъщи за най-малките) изплуват пред нас с ударна доза убедителност и жизнерадост. И ако някой още не знае защо враните издават своето гърлено и напевно „крааал“, разкажете му за скитника Франтишек, който има само това, което му дават хората, но раздава на тях всичко свое. ■

Tale of the Wandering of Kindness

Vilia Monovska

Is it possible that a single wanderer embodies the entire kindness on earth? „Tale of the Wandering King“ of the Sofia Puppet Theatre presents to us Frantisek Kral who is the master of his life and soul in the full sense of the word. But he is also the king of something else that is gradually vanishing from the human race: the kindness, love and freedom. A Wanderer, dream collector enlightening them with the brightest and most transparent illuminant immensity. Then three detectives in funny coats rush on stage to tell about the pursuit of this supernatural. It slips away from them because it is the good will in whose depth they cannot plunge and swim to the other shore.

Why should the secret police chase harmless tramps, rascals that pop up and vanish into the blue no one knows how? There I something magically enchanting in poor Frantisek Kral. Georgi Spasov takes us back to the nostalgic clowns who are continuously happy, secretive in the Shakespearean style but unearthly captivating, often rejected by all but remaining in one's heart like an eternal spark. Spasov's Frantisek Kral has the face of a loyal dog, the aura of an angel and a look puzzled by the world, an utter servant of humanity. He will entertain everyone and everyone wants to be like him with his purity coming out of his empty stomach and his joy and humbleness. This amiable character gathers the malice and abhorrence emitted at him and never sends it back to its master; he only offers help and a smile. Pryer (Stanimir Gamov), Sly (Rumen Gavanozov) and Fat (Rumen Ugrinski) place „the Frantisek Kral case“ in the surreal phenomena category because they fail to solve the mystery of this inconspicuous but important and necessary wanderer.

At the secret detectives' annual meeting, a pompous and ceremonial symposium, the three compete for the „The most onerous and difficult case with Frantisek“ award. Eventually however, they are dazzled by everything remarkable around him, by the fact that they have to part with the slipping out happiness of touching their mystical old pal, of getting charged with his energy, of being overwhelmed with candidness and plunging into his light.

Katya Petrova (director and playwright) has merged the three stories by Karel Capek („The Tramp's Tale“, „Great Doctor's Tale“ and „Great Cat's Tale“) into a single topic and around the serene world view that one catalyst of the positive and optimistic is enough. Behind the phantasm, exaggerated and absurd there hide the hope and craving for the existence of white crows. The white crow is the analogue of Yovkov's „white swallow“, the allegory of an angel, the traveling soul and of all dreams.

From the beginning to the end this performance is the play of an imagination. The action is more fully illustrated by the puppets, which are actually a miniature copy of the actors, only more animated. Most of the time the innocent „criminal jester“ of Georgi Spasov is invisible for the detectives on the stage while they are telling stories about him and when he actually appears in the tale, his puppet character repeats the stories, again in those white and rustling like paper clothes. The sculptured puppets of the detectives are a decorative expression of those serious guys charged with the responsible task of law enforcement and a little richer than Gogol's clerks in their emotions, their purposefulness and their adventurous spirit. Nevertheless, those protectors of society are firmly grounded with the exception of the moments when they come close to Frantisek. Then they throw their stately walking sticks, pipes and greatcoats away to dash for wild

and madly entertaining adventures. Pryer is after a piece of evidence swallowed by the clown, a certain delicious plum; Sly must make a round-the-world trip while Frantisek Kral is after him, curious about being arrested with the involuntarily kidnapped cat; Fat experiences a year and a day-long James Bond affair, planned and organized by Frantisek's naughty hat. The adventures are endless and incredible. An ordinary wooden table undergoes strange metamorphoses: conference table, surgical table, table in a Japanese restaurant, car, piano etc. The chairs turn into skyscrapers. Little pieces of wood are alternatively the sun, an umbrella, a snake, a fish, windmills and what have you. India, The Alps, America, Italy, The Netherlands, Switzerland – half the world becomes the stage for the events. The artist Stanislava Krasteva has created a minimalist but creative and marvelous stage design.

Unique, indescribably and ingenious gigs, mixed with a good mood and intense improvisation, are the effective tricks of the detective actors. I doubt if you have recently seen so consistent and dynamic acting on one stage. The original humour will make you feel as if flying among the

white crow flocks in search of their new king who has never stolen anything but is the king of all lands, of all virtues and of all creatures. Ragamuffin, wanderer, idler, thief, scoundrel, villain are bywords for Frantisek, compared with the reckless humans deprived of humanity and sincerity. The show is a fairy tale, taking us back to our deep identity where the kindness and joy of small but valuable things is hidden. The music of Hristo Yotsov gives you the thrill and nuance of a Western criminal but it is parody version, aiming to reduce the tension and attract even more attention which boosts the comic element. Therefore whoever has the courage and heart to chase the king of white crows to the end, will find strength for a broad smile and full belief in the supernatural. It is therapeutic when fairy tales for adults (whose language and moral are so typical of the youngest) emerge before us with a concentrated dose of vigour and exuberance. And if there is still someone who does not know why the crows produce their guttural and melodious „kraal“ sound, tell her about the wanderer Frantisek who only has what people give him but gives away everything he belongs. ■

Translation by Tihomira Trifonova

Сладко от тикви

Михаил Байков

„Пепеляшка“
„Cinderella“

Има текстове в световната литература за деца, които категорично са оставили следа във всеки един от нас. Текстове, с които сме заспивали, над които сме плакали или преживявали от смях. Герои, с чиято съдба сме били съпричастни. Образи, към които се завръщаме след време, за да си спомним за тях и да видим колко сме пораснали. Тези истории наричаме приказки, а героите в тях – приказни. Много от тях започват с „имаало едно време...“, но не и тази, за която ще ви разкажа.

„Пепеляшка“ е една от онези емблематични детски приказки, които знаем наизуст. И макар да не е съвсем ясен нейния автор, то сюжетът ѝ хич не ни е

чужд. Затова и през годините тя почти не е слизала от сцените на репертоарните ни театри и е била задължителна част от образователните ни съботно-неделни сутрини. Както всеки велик текст и този на Перозгим (приказан автор събирач в едно Перо и Грим) търпи във времето много драматизации и дава хляб за нови и нови приказки. В някои от тях прозира историята на Пепеляшка, а в други тя е само отпразна точка, от която ще тръгне нов сюжет. Адаптацията са едновременно най-лесното и най-сложното нещо на света. Наглед уж нищо не променяш, а всъщност се превръщаш в автор на чуждата творба. Защо е така? Към адаптацията най-често добавяме коментар на текста-първообраз като предлагаме друга гледна точка към него. Можем да променяме жанровия модел, та дори и съдбата на героите. Ето затова (съ)авторството ни принадлежи.

Вярвам, че за да тръгнеш днес да адаптираш приказка, която има своят щастлив живот вече векове наред, трябва да имаш какво да кажеш. Трябва и да знаеш как да го кажеш. Освен всичко това трябва да имаш усет за куклен театър и някъде там, в мозъчната ти кутия да се разполагат сцените една след друга. С тази не лека задача от самото начало, та го самия край се захваща Елза Лалева. Нейната „Пепеляшка“ печели конкурса за драматизация по класическа пиеса в Ямбол, а че текстът ѝ е добър не убягва и от зоркото око на директора на старозагорския театър Дарин Петков, който бързо отправя покана към автора. Така Елза Лалева става водач на една от най-талантливите куклени трупи в България, които не веднъж са показвали експна работа, творчески дух и умение да